

0531000 - JFK

**UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG**

DOM

Afsagt den 13. maj 2004 af Østre Landsrets 21. afdeling
(landsdommerne Norman E. Cleaver, Henrik Bitsch og Jon
Fridrik Kjølbro (kst.)).

21. afd. a.s. nr. B-531-02:

Sammenslutningen af medlemmer af
IBM Pensionsfond som mandatar for

Arne E. Jensen

(advokat Henrik Christrup)

mod

IBM Pensionsfond

(advokat Søren Juul)

Lyngby Rets dom af 31. januar 2002 (BS 3-1406/00) er anket af
Sammenslutningen af medlemmer af IBM Pensionsfond som manda-
tar for Arne E. Jensen med påstand som for byretten om, at
IBM Pensionsfond dømmes til at betale 58.968 kr. med proces-
rente fra sagens anlæg til betaling sker.

Indstævnte, IBM Pensionsfond (herefter pensionsfonden), har påstået stadfæstelse.

Supplerende sagsfremstilling:

Regulering af pensionsudbetalinger

Til brug for landsrettens behandling af sagen er der udarbejdet en oversigt over regulering af pensionsudbetalinger i perioden 1971 til 2001, hvoraf fremgår:

"1971	[IBM Pensionsfond] oprettes med virkning fra 1. januar 1971 - ingen regulering.
1972	Ingen regulering.
1973	Ingen regulering.
1974	Ingen regulering.
1975	Ingen regulering.
1976	Ingen regulering.
1977	Tillæg for 4. kvartal 1977 med forhøjelse på 8 % (pristalsregulering juli 1976 - juli 1977 var 9,1 %) til personer, der blev tildelt pension i 1976 eller tidligere.
1978	Ingen regulering.
1979	Ingen regulering.
1980	Tillæg med forhøjelse på 16,4 % (stigningen i pristallet for juli 1977 - juli 1979 var 15,2 %) for hele 1980 for pensioner, der trådte i kraft i 1978 eller tidligere.
1981	Ingen regulering.
1982	Permanent tillæg med forhøjelse på 20,1 % (identisk med stigning i reguleringspristallet juli [1979] - juli [1981]) fra 1. januar 1982 (dvs. fuld fundering af tilskud ydet fra 4. kvartal 1977 - 1982) gældende for pensioner, der trådte i kraft i 1980 eller tidligere.

- 1983 Ingen regulering.
- 1984 Permanent tillæg med forhøjelse på 18,4 % (stigningen i reguleringspristallet juli [1981] - juli [1984] var 21,3 %) fra 1. april 1984, idet alene pensioner op til kr. 5.000,00 modtog 100 % af tillægget, mens pensioner herover alene modtog tillæg med 75 %. 37 pensioner blev reguleret heraf 16 "skævreguleret". Der har ikke senere fundet efterregulering sted af de "manglende" 25 %'s regulering af pensioner ud over kr. 5.000,00. Reguleringen gjaldt pensioner, der var trådt i kraft i 1982 eller tidligere.
- 1985 Ingen regulering.
- 1986 Permanent tillæg med forhøjelse på 11,3 % (stigningen i reguleringspristallet [januar 1984] - [januar 1986] var 9,8 %) fra 1. april 1986, idet alene pensioner op til kr. 5.000,00 modtog 100 % af tillægget, mens pensioner herover alene modtog tillæg med 75 %. 60 pensioner blev reguleret, heraf 30 "skævreguleret". Der har ikke senere fundet efterregulering sted af de "manglende" 25 %'s regulering for pensioner ud over kr. 5.000,00. Reguleringen gjaldt pensioner, der var trådt i kraft i 1984 eller tidligere.
- 1987 Ingen regulering.
- 1988 Permanent tillæg med forhøjelse på 7,6 % (stigningen i reguleringspristallet [januar 1986] - [april 1988] var 9,9 %) pr. 1. maj 1988 gældende pensioner, der var trådt i kraft i 1986 eller tidligere.
- 1989 Ingen regulering.
- 1990 Permanent tillæg med forhøjelse på 10,1 % (stigningen i reguleringspristallet [april 1988] - maj [1990] var 9,3 %) pr. 1. juni 1990 gældende pensioner, der var trådt i kraft i 1988 eller tidligere.
- 1991 Ingen regulering.
- 1992 Permanent tillæg med forhøjelse på 5,3 % (stigningen i nettoprisindekset maj [1990]

- [august 1992] var 4,9 %) pr. 1. september 1992 gældende pensioner, der var trådt i kraft i 1990 eller tidligere. Ingen indbetaling fra [IBM Danmark A/S] men gennem en opstået overdækning i fonden.

1993	Ingen regulering.
1994	Ingen regulering.
1995	Ingen regulering.
1996	Ingen regulering.
1997	Ingen regulering.
1998	Ingen regulering.
1999	Permanent tillæg med forhøjelse på 8,4 % (stigningen i nettoprisindekset [august 1992] - [januar 1999] var 11,2 %) pr. 1. februar 1999. Baggrunden for, at tillægget var reduceret i forhold til stigningen i nettoprisindekset (alene tillæg med 96 % af nettoprisindekset) skyldtes ambi, der ikke skulle betales af pensioner. Reguleringen gjaldt alene pensioner, der var trådt i kraft i 1995 eller tidligere.
2000	Ingen regulering.
2001	Ingen regulering."

Meddelelse om regulering af pensionsudbetalinger

Som nævnt i byrettens dom blev pensionsudbetalinger reguleret med ikke permanente tillæg i 1977 og 1980.

De pensionister, der fik reguleret deres pensionsudbetalinger, modtog individuel meddelelse herom fra pensionsfonden.

Som eksempel på en sådan meddelelse kan nævnes et brev af 26. september 1977, hvoraf fremgår:

"Det glæder mig meget at meddele Dem, at IBM har besluttet med virkning fra 1. oktober og for resten af 1977 at udbetale følgende månedlige tillæg til Deres pension:

<u>Pension</u>	<u>Tillæg</u>	<u>I alt</u>
Kr. 2.051	kr. 165	kr. 2.216"

Som eksempel kan endvidere nævnes et brev af 28. december 1977, hvoraf fremgår:

"Idet jeg ønsker Dem og Deres familie et rigtigt godt nytår, glæder det mig at meddele Dem, at IBM har besluttet også i 1978 at udbetale Deres pension med følgende månedlige beløb:

<u>Pension</u>	<u>Tillæg</u>	<u>I alt</u>
Kr. 2.051	kr. 165	kr. 2.216"

Som eksempel kan endelig nævnes et brev af 3. december 1979, hvoraf fremgår:

"Idet jeg ønsker Dem en glædelig jul og et godt nytår, er det mig en fornøjelse at meddele Dem, at IBM har besluttet med virkning fra den 1. januar og i hele kalenderåret 1980 at udbetale følgende forhøjede månedlige tillæg til Deres pension:

<u>Tillæg</u>	<u>Forhøjelse</u>	<u>I alt</u>
Kr. 165	kr. 365	kr. 530"

Som nævnt i byrettens dom blev pensionsudbetalingerne reguleret med permanente tillæg i 1982, 1984, 1986, 1988, 1990 og 1992.

De pensionister, der fik reguleret deres pensionsudbetalinger, modtog individuel meddelelse herom fra pensionsfonden.

Som eksempel kan nævnes et brev af 4. december 1981, hvoraf fremgår:

"Idet jeg ønsker dig en glædelig jul og et godt nytår, er det mig en fornøjelse at meddele dig, at IBM har besluttet med virkning fra den 1. januar 1982 at forhøje dit månedlige tillæg til din pension fra IBM Pensionsfond med kr. 825,00 til kr. 1.220,00.

Tillægget vil ikke som hidtil blive givet for et år ad gangen, men være et permanent tillæg til din pension fra IBM Pensionsfond. Den samlede pension vil herefter være kr. 4.925,00 pr. måned.

For at kunne gøre dette, vil IBM indbetale kr. 172.437,00 til IBM Pensionsfond ..."

Som eksempel kan endvidere nævnes et brev af 15. marts 1984, hvoraf fremgår:

"Det er mig en fornøjelse at meddele dig, at IBM har besluttet med virkning fra den 1. april 1984 at forhøje dit månedlige tillæg til din pension fra IBM Pensionsfond med

kr. 1.460,00 til kr. 2.375,00.

Den samlede pension vil herefter være

Kr. 10.065,00 pr. måned.

For at kunne gøre dette, skal IBM indbetale

Kr. 194.527,00

til IBM Pensionsfond, og beløbet vil iflg. skattekontrolløven blive oplyst til skattevæsenet for 1984 til beregning af socialindkomst, evt. med virkning for de sociale ydelser i 1986.

Såfremt du af denne årsag ikke ønsker at modtage forhøjelse af dit pensionstillæg, beder vi dig meddele dette inden den 25. marts."

Meddelelse om regulering af pensionsudbetalingerne i 1992 indeholdt oplysning om, at det beløb, som den nødvendige pensionshensættelse skulle forøges med, ville blive overført fra pensionsfondens overdækning.

Ved brev af 25. marts 1999 fra IBM Danmark A/S blev der givet meddelelse om regulering af pensionsudbetalinger med virkning fra den 1. februar 1999. Foruden oplysning om det månedlige tillæg, den samlede pension og nødvendige indbetalinger til pensionsfonden, indeholdt brevet følgende tilføjelse:

"Jeg vil gerne - som nævnt i Henrik Nyegaards brev af 25.1.1999 - understrege, at IBM ikke er forpligtet til at yde tillæg til pensionen. IBM bliver heller ikke ved ydelsen af det ovenfor nævnte tillæg forpligtet til i fremtiden at foretage andre eller tilsvarende tillæg."

Erhvervsaktive medlemmer af pensionsfonden modtog ikke individuel meddelelse om regulering af pensionsudbetalinger.

Meddelelser på medlemsmøder m.v.

Regulering af pensionsudbetalinger har løbende været drøftet og omtalt (1) på de årlige medlemsmøder i pensionsfonden, (2) på bestyrelsesmøder i pensionsfonden, hvor to af de fem bestyrelsesmedlemmer var valgt af og blandt pensionsfondens medlemmer, samt (3) i bladet "IBM Nyt", der blev sendt til både erhvervsaktive og pensionerede medlemmer af pensionsfonden.

Af et referat af et bestyrelsesmøde den 11. marts 1974 fremgår blandt andet:

"5. Indeksregulering af aktive pensioner

Hr. V. Troels-Smith fremhævede, at med et inflationsomfang som det nuværende var en indeksregulering utænkkelig, da de byrder, man i så fald ville påtage sig, var uoverskuelige.

Bestyrelsen var enig i dette synspunkt."

Det årlige medlemsmøde i 1974 blev omtalt i et nummer af IBM Nyt, hvoraf blandt andet fremgår:

"Et tredje spørgsmål drejede sig om indeksregulering af pensionerne. Bestyrelsen har ikke set mulighed for at give løfte herom. Der er ringe mulighed for at indføre noget sådant, bl.a. på grund af ustabiliteten i den økonomiske situation."

Det årlige medlemsmøde i 1976 blev omtalt i et nummer af IBM Nyt, hvoraf blandt andet fremgår:

"B. Juul Sørensen tog nogle spørgsmål op ... vedrørende ... en inflationssikring. Det blev oplyst, at man som en tommelfingerregel måtte regne med, at en inflationssikret pension ville koste omkring to tredjedele mere end hvad der betales i præmier til den gældende forsikring. I øvrigt er bestyrelsen stadig af den opfattelse, at særordninger for enkelte medlemmer eller grupper ikke lader sig indføre. IBM Pensionsfond er en kollektiv ordning, der må være ens for alle. Såfremt en medarbejder derfor ønsker ekstra sikring kan dette ske gennem deltagelse i gruppelevsforsikring. Ekstra opsparing til alderspension, eller eventuelt til en løbende forøgelse af denne, kan bedst ske gennem en kapitalpensionsordning ..."

Af et referat af det årlige medlemsmøde i 1978 fremgår blandt andet:

"Under "Eventuelt" spurgte ... om der regnes med inflationssikring efter udbetalingstidspunktet.

Flemming Christiansen svarede, at ... Pensionen er ikke pristalsreguleret efter udbetalingen. I øvrigt oplystes det, at der af IBM A/S er udbetalt beløb udover pensionsbeløbene til vore pensionister. Dette er imidlertid sket, uden at der herved er afgivet løfte om at gøre noget sådant fremover."

Af et referat af det årlige medlemsmøde i 1979 fremgår blandt andet:

"V. Troels-Smith besvarede henvendelsen med at oplyse, at det ikke var muligt at pristalsregulere pensionen på grund af den usikre udvikling i pristallet, men oplyste dog samtidig, at IBM, (altså ikke IBM Pensionsfond) uden at det indebærer løfter for fremtiden, aktuelt har foretaget reguleringer, der er betalt ud af IBM's drift ..."

Af et referat af et bestyrelsesmøde den 16. november 1981 fremgår blandt andet:

"... [referenten] oplyste, at IBM havde fået godkendelse i Paris for sit forslag om at øge de virksomme pensioner

med pensionstillæg. ... Tillæggene skal ikke som tidligere kun gives for et år ad gangen, men være permanente og udbetales af IBM Pensionsfond. Dette kan godkendes af bestyrelsen under forudsætning af, at IBM A/S indbetaler et kapitalindskud til IBM Pensionsfond ..."

Af et referat af det årlige medlemsmøde i 1984 fremgår blandt andet:

"Under Eventuelt forelagde Frank Petersen tre skriftlige spørgsmål ...

1. Er tiltrådte pensioner blevet reguleret?
2. Har hidtidige reguleringer bevirket, at realværdien er bevaret?
3. Med hvilket interval har de hidtidige reguleringer fundet sted?

Frank Petersen besvarede disse 3 spørgsmål:

1. Ja, i oktober 1977, januar 1980, januar 1982 og april 1984.
2. De ændringer, der er vedtaget med virkning fra april 1984, har fået fuld pristalsregulering op til et vist beløb, og en delvis % af pristallet for det resterende beløb.
3. Ikke med regelmæssige mellemrum for at modvirke falske forventninger."

Det årlige medlemsmøde i 1984 blev omtalt i et nummer af IBM Nyt, hvoraf blandt andet fremgår:

"... første punkt på dagsordenen var formandens, Frank Petersens, beretning. ... sagde Frank, "men det er vigtigt, at vi giver objektiv og ærlig information til medlemmerne, så ingen går rundt med falske forhåbninger om en forgyldt pensionisttilværelse". Frank påpegede, at det er vigtigt, at man vurderer supplerende aldersforsikringer. IBM pensionen er ikke indeksreguleret, og firmaet kan ikke påtage sig at gøre den indeksreguleret, fordi det under uheldige økonomiske omstændigheder i fremtiden måske ville kunne true firmaets eksistens. Frank kunne imidlertid meddele, at IBM har reguleret de aktive pensioner fra før 1983 opad gennem en ekstra indbetaling til fonden ... En sådan regulering er sket nogle gange tidligere, med rundt regnet et par års mellemrum. Frank kunne dog ikke love, at den slags forbedringer ville være noget periodisk tilbagevendende. Det er IBM, der alene bestem-

mer, om sådanne reguleringer kan finde sted, baseret på de økonomiske forhold."

Af en beretning afgivet af formanden på det årlige medlemsmøde i 1984 fremgår blandt andet:

"Vor pensionsordnings styrke er, at den er fuldt firmabetalet, og det er efterhånden enestående i Danmark, og indbetalingerne er store beløb.

Svagheden er, at den ikke lover index-regulering af pensionen. Det ønsker firmaet ikke at garantere, da vi ikke over så mange årtier kan overskue den økonomiske udvikling og ikke vil sætte firmaets eksistens på spil.

På den anden side har vi for de hidtidige pensionister med mellemrum reguleret pensionen, og IBM har foretaget modsvarende ekstra indbetalinger til Pensionsfondet.

Og det bringer mig frem til det sidste punkt. Selv om vore vedtægter ikke indeholder nogen regel om automatisk regulering af de pensioner, som er i kraft, så har vi som sagt alligevel med mellemrum givet en vis regulering til vore pensionister. ...

Vi er glade for igen at kunne foretage en sådan regulering, men der er i dette selvfølgelig ikke noget løfte om fremtidige justeringer."

Af en beretning afgivet af bestyrelsen på det årlige medlemsmøde i 1986 fremgår blandt:

"Fra det sidste bestyrelsesmøde inden dette årsmøde kan jeg referere, at bestyrelsen godkendte en regulering af de igangværende pensioner med virkning fra 1. april 1986.

Som bekendt, er der ingen bestemmelse om indexregulering af pensionerne i vore vedtægter. En sådan regulering vil altid være betinget af, at vi har råd til at gøre det. Tidligere reguleringer har fundet sted i 1977, 1980, 1982 og 1984."

Af en beretning afgivet af bestyrelsen på det årlige medlemsmøde i 1988 fremgår blandt andet:

"Fra det sidste bestyrelsesmøde inden dette årsmøde kan jeg referere, at bestyrelsen godkendte en regulering af

de igangværende pensioner med undtagelse af pensioner trådt i kraft i 1987 med virkning for 1. maj 1998.

Denne regulering dækker fuldt for pristalsudviklingen siden sidste regulering, som fandt sted i 1986.

... Disse reguleringer betyder, at der ekstraordinært overføres 7 millioner til præmiereserven.

Som bekendt - og af gode grunde - indeholder pensionsfondens vedtægter ingen bestemmelser om automatisk dyrtidsregulering. IBM har dog reguleret pensioner i 1977, 1980, 1982, 1984 og 1986."

Der er endvidere fremlagt en række dokumenter, hvoraf fremgår, at spørgsmålet om regulering af pensionsudbetalinger løbende har været drøftet og omtalt på medlemsmøder, bestyrelsesmøder m.v. efter den 1. december 1991, hvor appellantten gik på pension.

Mødet den 3. december 1990

Det er oplyst, at der blev afholdt et møde den 3. december 1990 for medarbejdere i IBM Danmark A/S, hvor der blandt andet blev givet information om tidlig pensionering, og hvor følgende foil blev vist:

"Pensionstillæg

- Ingen automatisk 'dyrtidsregulering'
- Men IBM har givet tillæg ca. hvert 2. år
- Hvor store tillæg har IBM givet?

Pensionsår		Gsn. tillæg i % af pension
-----		-----
1976	(2)	142
1977	(4)	120
1978	(2)	104
1979	(8)	95
1980	(5)	67
1981	(1)	62
1982	(3)	43
1983	(8)	41

1984	(12)	33
1985	(5)	19
1986	(12)	25
1987	(15)	23
1988	(12)	8
1989	(15)	-"

Skriftlige oplysninger til enkelte medarbejdere

Den 1. marts 1991 sendte en ansat, Søren Højberg, en e-mail til personalechef Per Haldbo, med spørgsmål om tidlig pensionering. Per Haldbo besvarede henvendelsen ved e-mail af 4. marts 1991, hvoraf blandt andet fremgår:

"... jeg har set på en række medarbejdere, der som du nu gør det, er gået på tidlig pension ... For nogle af disse medarbejdere har situationen været den, at de har fået "dyrtidsreguleret" deres pension ... Eksempelvis forøgede vi igangværende pensioner ... med 10 % i juni 1990. Da jeg ikke kan love noget som helst, gir jeg gerne en frokost."

Fremsættelse af krav om regulering

Som reaktion på IBM Danmark A/S' brev af 25. marts 1999 om regulering af pensionsudbetalinger skrev Sammenslutningen af medlemmer af IBM Pensionsfond bl.a. således til pensionsfonden ved brev af 11. maj 1999:

"Sammenslutningen har bemærket sig skrivelsens sidste afsnit, og vi skal i den anledning anføre, at efter vor opfattelse er IBM forpligtet til også fremover at yde tillæg til pensionen. Sådanne tillæg har været givet i et sådant omfang, at der foreligger en retlig forpligtelse for IBM til at fortsætte hermed, og ordlyden af det nævnte afsnit medfører ingen ændring i den for IBM eksisterende forpligtelse til at yde pensionstillæg under hensyn til prisudviklingen."

Ved brev af 27. maj 1999 skrev IBM Danmark A/S blandt andet således til sammenslutningen:

"IBM har noteret, at Sammenslutningen er af den opfattelse, at IBM er forpligtet til også fremover at yde tillæg

til pensionen. Som bekendt - og som redegjort for på det nyligt afholdte medlemsmøde - afviser IBM pure denne opfattelse."

Kontakt til Finanstilsynet

Ved brev af 11. april 2000 skrev Søren Højbjerg på vegne af Sammenslutningen af medlemmer af IBM Pensionsfond til Finanstilsynet og anmodede om aktindsigt i tilsynets sag om regulering af pensioner til tidligere ansatte i IBM Danmark A/S.

Ved brev af 13. april 2000 meddelte Finanstilsynet afslag på ansøgningen med den begrundelse, at alene arbejdsgiveren er part i sager om overholdelse af § 1 i lov om tilsyn med firmapensionskasser.

Ved brev af 24. maj 2000 orienterede pensionsfonden Finanstilsynet om appellantens krav om regulering af pensionsudbetalingerne, og at bestyrelsen havde afvist kravet.

Koncernens økonomiske forhold

Der er under sagen fremlagt bilag, der viser udviklingen i omsætning, resultat før og efter skat samt antal medarbejdere for årene 1990 til 2001 for henholdsvis IBM Danmark A/S, IBM Nordic og IBM Corporation.

Forklaringer:

Der er i landsretten afgivet supplerende forklaring af Henrik E. Nyegaard, Frank G. Petersen og Peter Gerlow, samt forklaring af Preben Due Thomsen, Søren Højberg, Gurli Jordan, Peer Suhr og Villy Rosenfeldt.

Henrik E. Nyegaard har blandt andet forklaret, at han kan vedstå den af ham i byretten afgivne forklaring. Forevist re-

ferat fra bestyrelsesmøde hos indstævnte den 27. april 1995 forklarer vidnet, at IBM Danmark i slutningen af 1994 havde ansøgt om tilladelse til at pristalsregulere pensionerne. De modtog en meget betinget godkendelse fra IBM Nordic, idet pristalsreguleringen kun ville kunne godkendes, hvis den kunne holdes inden for det eksisterende budget for 1995. Det var ikke muligt midt i året at tage stilling til, om dette ville kunne lade sig gøre. Da det gik op for ledelsen, hvad arbejdsmarkedsbidraget kom til at betyde for pensionisterne, der jo i modsætning til de aktive lønmodtagere ikke skulle betale bruttoskat, besluttede man at undlade pristalsregulering. Der var ikke tale om, at man udelukkende traf beslutningen på denne baggrund. Man tog også hensyn til den mere overordnede situation. Pensionerne var blevet reguleret i 80'erne, men da var inflationen også væsentligt højere. I 1994 var man nødt til at vælge mellem, om det var bedst at gøre noget mere for de ansatte eller for pensionisterne. Da bruttoskatteordningen medførte forbedringer for pensionisterne, var det et blandt flere momenter, man tog hensyn til, da man besluttede sig for ikke at regulere pensionerne. Foreholdt oversigt over IBM Danmarks resultater i perioden fra 1990 til 2001, forklarede vidnet, at der var tale om en klart faldende tendens i virksomhedens indtjening, trods store anstrengelser for at bremse udviklingen gennem fyringer, løn- nedgang og bortfald af personalegoder. Desuden kunne man ikke betragte IBM Danmark som en isoleret virksomhed. Det gik dårligt for hele koncernen i denne periode. Begyndelsen af 90'erne var en nedgangsperiode for hele erhvervslivet, og flere andre store virksomheder kom i vanskeligheder. Vidnet kan ikke udtale sig om, hvorvidt de dårlige resultater og store tab i IBM Corporation skyldtes særlige afskrivninger eller et forringet driftsresultat. Han er tilbøjelig til at tro, at det var en kombination af begge faktorer. Der blev i den periode foretaget meget betydelige afskedigelser og der måtte foretages hensættelser hertil. For så vidt angår IBM

Nordic, er det vidnets opfattelse, at resultaterne var stærkt utilfredsstillende, når man sammenholder det yderst beskedne overskud med omsætningens størrelse. Skrivelsen af 29. december 1994, som vidnet selv har skrevet under, er anmodningen om godkendelse af pristalsregulering, og skrivelsen af 25. januar 1995 fra IBM Nordic er det som han har betegnet som den betingede godkendelse. IBM Danmark A/S budget kommer udefra efter en lang dialog mellem den danske ledelse og IBM's europæiske ledelse. Dette budget kan ikke ændres ensidigt af IBM Danmark. Indenfor den samlede beløbsramme i budgettet ville IBM Danmark A/S have kunnet regulere pensionerne, men det ville være gået ud over andre i virksomheden. Ingen ledende medarbejdere har nogen sinde hævdet overfor vidnet, at IBM havde en pligt til at pristalsregulere pensionerne. Vidnet husker ikke, at Per Haldbo skulle have spurgt vidnet, om Per Haldbos pension ville blive reguleret. Hvis vidnet var blevet spurgt, ville han have svaret nej. Vidnet tror, at Per Haldbo også har tegnet en privat pensionsordning, men ved det ikke.

Frank G. Petersen har som vidne forklaret, at han i det væsentlige kan vedstå sin forklaring for retten i Lyngby. Han bemærker dog, at han formelt fratrådte i 1994, men reelt i 1993. Han har endvidere ikke kun sagt men også skrevet til sin efterfølger, at det var kritisabelt, at IBM Danmark A/S ikke foretog indbetalinger til pensionsfonden, der muliggjorde pristalsregulering af pensionerne. Der var desuden en stadig stigende formue i pensionsfonden, og derfor var der også en reserve, der ville kunne bruges til at foretage en vis regulering. Vidnet har følt sig økonomisk godt behandlet af IBM i forbindelse med sin fratræden. Når han har skrevet, at den manglende pristalsregulering var urimelig, var det mest af hensyn til de lavere lønnede medarbejdere. Foreholdt referat af ordinært medlemsmøde hos sagsøgte den 19. marts 1984, forklarede vidnet, at det sandsynligvis er korrekt, at han har

besvaret de tre rejste spørgsmål om reguleringer, således som det er gengivet i referatet. Han har imidlertid senere hørt, at det ikke var alle pensionister, der indtil 1984 havde fået fuld pristalsregulering.

Foreholdt gengivelsen af vidnets udtalelser i "IBM Nyt" fra 1984 vedrørende årsmøde i pensionsfonden forklarede vidnet, at hans udtalelser om at pensionen ikke blev indeksreguleret fordi det under uheldige økonomiske omstændigheder måske ville kunne true firmaets eksistens, formentlig refererede sig til IBM Danmark. Han har dog vanskeligt ved nu præcist at redegøre for sine overvejelser på dette tidspunkt. Generelt arbejdede ledelsen for, at IBM skulle fremstå som en dansk virksomhed. Derfor ændrede selskabet navn til IBM Danmark A/S. Selskabet havde en fin personalepolitik, fordi det var formålstjenligt for selskabet, som selv uddannede medarbejdere til specialister og derfor gerne ville holde på dem.

De dårlige resultater i koncernen i starten af 90'erne skyldtes generelt dårlige konjunkturer i IT-branchen på det tidspunkt. Man afsatte derfor i koncernen meget store beløb til lukning af fabrikker, herunder flere i Europa. Hensættelserne i denne forbindelse var betydelige. For så vidt angår IBM Nordic, var der i de første år i 1990'erne en meget betydelig renteudgift, der belastede denne del af koncernen.

Vidnet kan vedstå de udtalelser, som han er citeret for i referatet i IBM Nyt fra 1984. Det er blevet sagt flere gange, at der ikke var garanti for indeksregulering. Der var ikke taget stilling til, hvornår man skulle foretage indeksregulering. Det var som citeret IBM, der alene bestemte, om der skulle reguleres. Det kritisable ved de manglende fortsatte indbetalinger fra IBM til pensionsfonden var netop, at fondens kapital derved blev udvandet. Fonden har dog også stedse

benyttet sig af meget forsigtige regnskabsprincipper ved værdiansættelsen af dennes kapital.

Preben Due Thomsen har som vidne blandt andet forklaret, at han var ansat i IBM Danmark A/S i perioden fra 1964 til 1994. Han oppebar dog fuld løn indtil den 1. juli 1995. Han var i den sidste del af sin ansættelse tilbudschef og arbejdede med store totalløsninger. Han refererede til lederen af serviceafdelingen Per Raith. På et tidspunkt i 1994, da vidnet var 57 år gammel, blev han bedt om at køre marketingsdirektør Niels Rokkedahl hjem efter et møde. Direktøren inviterede ham indenfor og forklarede ham, at man nu havde været den første fyringsbølge igennem, som havde ramt de medarbejdere, der var 60 år eller ældre. Der var en anden bølge på vej, som ville kunne komme til at ramme vidnet. Der var ifølge direktør Rokkedahl reserveret penge til godtgørelser til både første og anden bølge, men heller ikke mere. Direktør Rokkedahl rådede derefter vidnet til at tage imod et tilbud om tidlig pensionering. Vidnet gennemgik sammen med direktør Rokkedahl sine personlige pensionsforhold. Direktør Rokkedahl sagde, så vidt vidnet husker ordret, "Preben, det hele går ud på at få dem ud af IBM og over i fonden". Direktør Rokkedahl sagde også, at pristalsreguleringen ville fortsætte. Vidnet har været til flere møder, hvor der blev vist overheads med tidligere gennemførte pristalsreguleringer. Vidnet opfattede det sådan, at de reguleringer, som man kunne se havde været foretaget tidligere, ville fortsætte. Efter samtalen med direktør Rokkedahl henvendte vidnet sig til Per Raith og spurgte om den såkaldte anden bølge. Per Raith havde allerede udfærdiget beregninger og bekræftede de oplysninger, direktør Rokkedahl havde givet. Vidnet har ikke deltaget i medlemsmøder i pensionsfonden, men plejede at læse IBM Nyt. Foreholdt IBM Nyt fra 1984 vedrørende referat af møde i pensionsfonden forklarede vidnet, at dette bilag ikke siger ham noget. Det er korrekt, at medarbejderne blev rådet til at tegne supplerende pensi-

onsordninger. Dette skyldtes dog, at pensionen fra IBM var så lille, at den ikke svarede til det, man fik andre steder på arbejdsmarkedet. Den private pension var nødvendig som supplement. Vidnet har flere gange set på overheads, at der stod "dyrtidsregulering". Han undrede sig over, at det stod i anførelsestegn. Foreholdt kopi af overhead forklarede vidnet, at han kan huske at have set ordene "ingen automatisk dyrtidsregulering". Han kan ikke huske at have set eller hørt det øvrige, der fremgår af disse kopier. Der stod intet i vidnets personlige fratrædelsesaftale om dyrtidsregulering af hans pension. Han har ikke efter sin pensionering deltaget i møder i pensionsfonden, men har læst referater herfra. Han lagde ikke mærke til, at der ikke skete regulering i de første år efter, at han var blevet pensioneret. Han kan ikke nu forklare, hvorfor han ikke reagerede, da hans pension ikke blev reguleret i 1996.

Søren Højberg har som vidne blandt andet forklaret, at han blev ansat i IBM Danmark A/S i 1959 og gik på pension i 1991. I den sidste del af hans ansættelse var han vicedirektør med skiftende ansvarsområder. Han havde blandt andet en række mindre stabsfunktioner, såsom information, kontakt til offentlige myndigheder m.v. Han refererede til Jørgen Melgaard, der var medlem af direktionen og som refererede til Frank Petersen. Vidnet har selv talt med nu afdøde direktør Troels Smith i slutningen af 1970'erne om pristalsreguleringen. Vidnet spurgte, om reguleringen ville fortsætte, medmindre der kom en meget stærk negativ udvikling. Direktør Troels Smith bekræftede at pristalsreguleringen ville fortsætte, men man kunne ikke give en garanti. Dette skyldtes, at man i så fald ville blive stillet overfor krav fra offentlige myndigheder om en forhøjelse af fondens basiskapital. Vidnet har senere i løbet af 1980'erne drøftet det samme spørgsmål med direktør Frank Petersen og direktør Jørgen Melgaard. Begge sagde det samme, som direktør Troels Smith havde sagt. Vidnet var 57 år

i 1991, da han blev presset til at gå på pension. Han spurgte igen i 1991, om der ville ske pristalsregulering, og dette blev bekræftet af direktør Frank Petersen. Ved tidlig pensionering modtog man kun 42 % af sin slutløn i pension. Derfor var det relevant for vidnet at få oplyst, om der var pristalsregulering. Vidnet har selv haft personaleansvar i en periode. Han har haft ansvaret for op til 100 medarbejdere, da han var vicedirektør for salgsafdelingen. Medarbejderne har ofte spurgt, om der ville ske pristalsregulering af pensionerne. Vidnet har i den situation brugt det samme ordvalg, som blev brugt overfor ham. Han kunne godt selv forstå, at han ikke kunne få et tilsagn skriftligt, og det forstod hans underordnede også. Holdningen må ses i lyset af en særlig stærk tillid, der herskede mellem de ansatte og virksomheden. Denne var opbygget gennem mange år, og tilliden var indtil da aldrig nogen sinde blevet svigtet af virksomheden.

Foreholdt referat af møde i pensionsfondens bestyrelse af 11. marts 1974, hvoraf fremgår, at direktør Troels Smith har udtalt, at en indeksregulering under de dagældende forhold var "utænkelig", forklarede vidnet, at han ikke kan have nogen opfattelse af, hvorfor direktør Troels Smith udtalte sig således.

Foreholdt IBM Nyt fra 1984 vedrørende referat af møde i pensionsfonden, forklarede vidnet, at han ikke husker, om han deltog i dette møde. Han plejede at læse IBM Nyt. Han husker at have læst noget lignende. Anbefalingen om at tegne egne pensionsordninger skyldtes dog også, at IBM's pension ikke udgjorde mere end ca. 40-50 % af slutlønnen, og ikke de sædvanlige 2/3. Vidnet har selv tegnet en supplerende pensionsordning. Efter sin fratræden bevarede vidnet en begrænset beskæftigelse i henholdsvis 60, 55 og 50 arbejdsdage om året i de følgende 3 år med forholdsmæssig løn. Han arbejdede med et sponsorat for tennisturneringer. Der står intet i vidnets eg-

ne fratrædelsesaftaler om pristalsregulering. Han var chokeret over, at reguleringen ikke fandt sted, da IBM Danmark fortsat klarede sig fint. Han forstod også, at man havde anmodet om accept af regulering i USA. Vidnet deltog i nogle af medlemsmøderne i pensionsfonden. Han har derfor også hørt den forklaring, som blev givet efter 1994, om at regulering ikke fandt sted, fordi bruttoskatten havde stillet pensionisterne bedre. Han reagerede dog ikke i perioden frem til 1998, hvilket skyldtes den før omtalte stærke tillid til IBM. Han har som næstformand i den sagsøgende forening haft kontakt med Finanstilsynet. Han har i den forbindelse fået oplyst, at Finanstilsynet ikke havde til hensigt at intervenere i nærværende sag. Per Haldbo deltog sammen med vidnet i mødet med Finanstilsynet. Vidnet kan ikke nu huske, hvad de deltagende embedsmænd hed.

Gurli Jordan har som vidne blandt andet forklaret, at hun var ansat i IBM fra 1961 til 1994. Fra 1961-1972 var hun salgskonsulent, fra 1972-1976 afdelingsleder og fra 1976-1989 afdelingschef for intern EDB. Hun arbejdede derefter i nogle år i udlandet, dels i USA og dels i Rom. I 1993 vendte hun tilbage til Danmark og blev administrerende direktør for datterselskabet Responsor. Den 1. januar 1994 gik hun på pension. Hun har haft fra 10 og op til 300 underordnede i sin tid som afdelingschef og administrerende direktør. Under en arbejdsmiddag i Sydeuropa i slutningen af 70'erne, talte direktør Troels Smith med vidnet om sin glæde og stolthed over IBM og de goder, man var i stand til at give de ansatte. Han omtalte herunder pensionen og det forhold, at man som IBM ansat var sikret hele sit liv. Han talte også om, at pensionen ville udvikle sig i takt med den almindelige lønudvikling. I 1976 spurgte vidnet sin daværende umiddelbare overordnede, økonomidirektør Flemming Christiansen, hvad hun kunne tilbyde nye ansatte. Flemming Christiansen sagde, at IBM skulle være blandt de bedste steder at være ansat i henseende til vilkår.

Herunder skulle der gives gode pensioner, der skulle reguleres. Da vidnet i 1993 skulle diskutere sin egen pension, talte hun med direktør Per Haldbo. Denne sagde, at der ville blive indbetalt over 5 mio.kr. til sikring af vidnets pension, til pensionsfonden. Hun vidste derfor, at der var penge nok til hendes pensionering. Hun vidste også, at IBM hvert andet år regulerede pensionerne. Vidnet lagde stor vægt på reguleringen, da hun skulle gå tidligt på pension. Per Haldbo bekræftede, at regulering ville finde sted. Efter hendes samtale med Flemming Christiansen plejede hun selv at sige til sine egne underordnede, at pensionerne var blandt de bedste på markedet og ville blive reguleret. Ved nyansættelser i hendes afdeling gennemførte hun normalt selv en afsluttende ansættelsessamtale. Dette har hun gjort i i hvert faldt 75-100 tilfælde, og hun har sagt til disse kommende medarbejdere, at pensionerne ville blive reguleret. Det, hun mente hermed, var, at der ville ske pristalsregulering. Der er aldrig nogen, der har sagt til hende, at hun burde tegne en egen pensionsordning.

Vidnet husker ikke at have deltaget i medlemsmøder i pensionsfonden. Hun vidste imidlertid, dels fra direktør Flemming Christiansen og dels fra samtaler med pensionister, at der var sket regulering. Hun husker ikke at have set det fremlagte nummer af IBM-Nyt fra 1984. Hun husker ikke, at der blev taget forbehold vedrørende regulering, tværtimod gik alle ansatte efter hendes opfattelse ud fra, at der fortsat ville blive reguleret. Hun har ikke deltaget i de "fokusmøder", der blev afholdt i starten af 1990'erne. Hun modtog en særlig godtgørelse i forbindelse med sin egen fratræden. Hun blev efter sin fratræden i IBM ansat i Datacentralen og deltog ikke pensionsfondens møder. Hun kan ikke nu huske, om hun har læst referater, men hun har muligvis gjort det. Løftet om pristalsregulering har aldrig været nedfaldet skriftligt, men vidnet var for sit eget vedkommende klar over, at der var

indbetalt rigeligt med midler til, at pristalsregulering kunne foretages. Da pensionsudbetalingerne ikke blev reguleret i 1994, 1996 og 1998, hæftede hun sig ikke ved det.

Peer Suhr har som vidne blandt andet forklaret, at han var ansat i IBM fra den 1. februar 1965 til den 31. december 1999. Fra den 1. januar 1994 var vidnet personaleudviklingschef, først for IBM Nordic og derefter for hele Europa. I begyndelsen af 1980'erne drøftede han pristalsregulering af pensionerne med sin overordnede økonomidirektør Flemming Christiansen. Denne sagde, at pensionerne ville blive reguleret hvert andet år. Vidnet har i slutningen af 1980'erne, på foranledning af en af sine underordnede, talt med direktør Max Rosén, der bekræftede, at der ville ske regulering, "medmindre der sker en katastrofe". Sidstnævnte udsagn virkede humoristisk, fordi ingen på det tidspunkt regnede med, at en sådan situation ville opstå. En anden af vidnets overordnede, direktør Engelhardt, har også bekræftet, at regulering ville finde sted, da pensionerne ellers hurtigt ville tabe deres værdi. Senere hen blev IBM Danmark A/S ligefrem pålagt at foretage reguleringer, men ikke automatisk. Vidnet henviser i denne forbindelse til det fremlagte dokument, "FIL 151A", af 26. december 1990. Der var en ubetinget loyalitet og stærk gensidig tillid mellem IBM og de ansatte, indtil der i USA, efter de turbulente år i starten af 1990'erne, blev indsat en ny ledelse, der ikke oprindeligt var IBM folk. Det var i den forbindelse, at man brød med den hidtidige "full employment policy". Vidnet deltog ikke i pensionsfondens møde i 1984, der er refereret i det fremlagte nummer af IBM Nyt. Vidnet har hørt, at det var klogt, at supplere pensionen med en egenpension, men begrundelsen var ikke manglende pristalsregulering. På fokusmøder blev det fortalt til medarbejderne, at der var sket reguleringer, men at det ikke skete automatisk. Vidnet har selv tegnet en supplerende pensionsordning. Vidnet har set de overheads, der blev benyttet ved fokusmø-

derne. Fra virksomhedens side sagde man altid, at man måtte tage forbehold for pristalsreguleringen, men dette blev ikke taget alvorligt af medarbejderne. Det var ikke vidnet, men andre fra personaleafdelingen, der sagde det. I 1996-1998 var vidnet i udlandet det meste af tiden og fulgte ikke meget med i, hvad der skete i IBM Danmark. I 1999 vidste han, at der ville blive en retssag om reguleringen. Han ønskede derfor ikke selv at tage spørgsmålet om regulering op i forbindelse med sin pensionering, da han ikke efter så mange år ville forlade IBM i uvenskab.

Peter Gerlow har som vidne blandt andet forklaret, at han i det væsentlige kan vedstå den af ham som vidne ved retten i Lyngby afgivne forklaring, dog således, at det var 1991 til 1996, at der blev foretaget afskedigelser. Det var endvidere den 1. januar 1995 og ikke 1994, at vidnet overtog ansvaret for pensionerne efter Per Haldbo. Det var således Per Haldbo, der havde indgivet ansøgning om tilladelse til regulering til IBM Nordic før årsskiftet 1994/1995. Fra 1992 blev der udsendt referater af medlemsmøder, ikke bestyrelsesmøder. En indstilling om pristalsregulering skulle sendes fra IBM Danmark til IBM Nordic og skulle godkendes både i Paris, hvor IBM's Europæiske hovedkontor er, og i USA. Det var formentlig almindeligt kendt blandt de ansatte, at pensionsreguleringer altid skulle godkendes udenfor Danmark. Det var dog næppe kendt, at godkendelsen skulle indhentes i USA og ikke kun i Europa. Som man kan se af IBM Nordics brev af 25. januar 1995 til IBM Danmarks direktør Henrik Nygaard, blev der kun givet en betinget accept på pristalsregulering på det tidspunkt. Derefter vurderede Henrik Nygaard og vidnet samt den øvrige ledelse, at en regulering ikke ville være mulig. Reelt var brevet af 25. januar 1995 derfor et afslag. Det var ikke på det tidspunkt muligt at finde yderligere midler i budgettet for 1995. IBM Corporation klarede sig meget dårligt i begyndelsen af 1990'erne. Der var fortsat overskud i Danmark, men

det gik ikke så godt som i 1980'erne. Fra 1992 til 1996 var der tale om meget vanskelige år med stærkt faldende indtjening, og der var ikke penge til regulering af pensionerne. Dertil kom, at skattereformen havde medført, at pensionisterne havde fået skattelettelse. Vidnet mente ikke, at IBM Danmark A/S var forpligtet til at regulere pensionerne. De medarbejdervalgte repræsentanter i bestyrelsen forstod også, at regulering ikke kunne finde sted og accepterede det. Efter 1995 søgte IBM Danmark ikke tilladelse til regulering i de følgende år. Man regnede med, at det ville blive afvist. Det beløb på 1,25 milliarder, som er omtalt i byretsdommen, som en eventuel yderligere hensættelse, er beregnet af pensionsfondens aktuar. Vidnet har ikke i perioden fra 1995 til 1999 modtaget nogen henvendelser fra pensionister, der rejste krav om pristalsregulering. Vidnet har ikke sagt til Per Haldbo, at dennes pension ville blive reguleret. Han er heller ikke blevet spurgt, om Per Haldbo kunne få en sådan regulering. Han har ikke hørt, at der er givet løfter til de ansatte om pristalsregulering, tværtimod. Ved opsat pension, som kunne ydes til 55-årige, er der betalt tillæg for at gøre pensionen højere. Vidnet har haft kontakt til Finanstilsynet, men der er ikke blevet rejst krav fra Finanstilsynet om pristalsregulering. Kontakten har mere vedrørt procedurelignende spørgsmål. Der er ikke blevet rejst krav om yderligere fundering af pensionsfonden. Foreholdt oversigt over resultaterne for IBM Danmark, IBM Nordic og IBM Corporation, forklarede vidnet, at han mener, at koncernen var økonomisk trængt i første halvdel af 1990'erne. Ellers ville man ikke have afskediget medarbejdere. Det var ikke af hensyn til Finanstilsynets holdning men af hensyn til medarbejderne, at man på medlemsmøder sagde, at der ikke var pligt til regulering. Man ville forebygge misforståelser og falske forventninger. Vidnet har ikke haft mulighed for at bestemme, hvad der skulle stå i referaterne fra medlemsmøderne, og har derfor heller ikke spekuleret over, hvilket indtryk indholdet ville gøre på Finanstilsynet. Vid-

net var vicedirektør fra 1995 til 2001 og fra 2001 til 2003 personaleledende, hvorefter han gik på pension. Han har først hørt om den påberåbte Højesteretsdom fra 1997 efter, at der var udtaget stævning i nærværende sag.

Villy Rosendahl har som vidne blandt andet forklaret, at han blev ansat i IBM i 1961 i en kort periode, og igen blev ansat i 1965, hvorefter han forblev ansat frem til 1995. Han var softwaretekniker, og havde ingen underordnede. Ved sin fra-træden var han til samtale med Poul Bechgaard. Denne sagde, at han ikke kunne se nogen grund til, at IBM ikke fortsat skulle ville regulere pensionerne. Poul Bechgaard var ikke vidnets normale overordnede. Han var formentlig ansat i personaleafdelingen. Vidnet har ikke diskuteret pristalsreguleringen, idet han gik ud fra at den fortsat ville finde sted.

Procedure:

Appellanten har procederet i overensstemmelse med sin procedure for byretten.

Appellanten har herudover anført, at der i perioden fra 1971 til 1977 reelt ikke var nogle pensionister. Det er derfor uden betydning, at der ikke skete regulering i disse år. I hele perioden fra 1977 til 1992 er regulering sket regelmæssigt, og med beløb, der trods mindre variationer, reelt svarer til en pristalsregulering. Det er endvidere åbenbart indstævntes egen opfattelse, at man også i 1994 har foretaget regulering.

Det er bemærkelsesværdigt at de ledende medarbejdere, der har afgivet forklaring under denne sag, støtter appellanten. Frank Petersen har sågar skrevet til sin efterfølger, at det var kritisabelt, at der ikke var sket pristalsregulering af pensionerne. Frank Petersen var åbenbart i 1998 af den opfat-

telse, at der ikke indtil da var indtruffet begivenheder, der kunne føre til, at man skulle undlade pristalsregulering. Lige så entydige de ledende medarbejderes udsagn har været, ligeså entydigt har de underordnede medarbejdere, der har afgivet forklaring, opfattet situationen. Medarbejderne har helt givet forventet, at pristalsreguleringen ville fortsætte. Dette er blevet stillet i udsigt først af direktør Troels Smith og siden af hans efterfølgere. Der har været taget forbehold for en eksistenstruende situation, men det var ikke et forbehold, som blevet taget alvorligt, hvilket bl.a. kan udledes af Per Suhrs forklaring. IBM må tage ansvaret for, at ledende medarbejdere gik rundt og udstedte løfter om pristalsregulering. Uanset hvordan det gik IBM i udlandet, blev den danske virksomhed ved med at have en tilfredsstillende indtjening, også i de såkaldte kriseår, i starten og midten af 1990'erne. Ved de individuelle meddelelser, der er givet om reguleringer, har der heller ikke været taget forbehold. Det skete først i 1999. Det må endvidere tillægges betydning, at reguleringen beløbsmæssigt udgør en meget væsentlig del af den samlede pension. Den interne instruks af 26. december 1990, som IBM Danmark har modtaget viser også, at der reelt var en accept fra koncernledelsen af, at der skulle ske regulering, men det måtte ikke ske på en alt for tydelig måde. Reelt har indstævnte spillet en slags dobbeltspil, hvor man har accepteret at regulere, men har søgt at dølge dette, for at undgå krav fra Finanstilsynet om yderligere konsolidering af pensionsfondens kapital.

Indstævnte har ikke haft nogen særlig anledning til at tro, at appellanten har frafaldet sit krav, og kan således ikke påberåbe sig passivitet. Der er ingen specifik forfaldsdato, som man kan gå ud fra, og den forklaring der i 1994 blev givet på manglende pristalsregulering, lød for pensionisterne meget fornuftig og afstedkom derfor ikke nogen indsigelser. Argumentet om manglende regulering på grund af bruttoskatten

er imidlertid uden vægt. Indstævnte ville næppe have påtaget sig at forøge reguleringsbeløbet, hvis den almindelige indkomstskat var blevet forhøjet. Endelig må der tages hensyn til den særlige kultur omkring virksomheden, som gjorde, at de yderst loyale medarbejdere, der modtog pension fra pensionsfonden, ville forsøge at finde en løsning uden retssager. De havde tillid til de ledende medarbejdere i IBM, hvilket de også hidtil havde haft grund til.

For så vidt angår forældelse, kan den 5-årige forældelse tidligst begynde at løbe fra 1996, da der jo i 1994 var givet en fornuftig forklaring på den manglende pristalsregulering. Selv hvis retten skulle komme til, at forældelse er indtrådt, kan dette kun vedrøre den regulering, der skulle have fundet sted i 1994, og ikke de efterfølgende manglende reguleringer.

Indstævnte har procederet i overensstemmelse med sin procedure for byretten.

Indstævnte har yderligere anført, at man må tage udgangspunkt i den kendsgerning, at pensionsordningen er en tilsagnsordning, der alene hviler på indstævntes ensidige dispositioner. Tilsagnsordningen har været særdeles favorabel, da alle indbetalinger kom fra IBM Danmark A/S. Det er vanskeligt at forestille sig, at IBM Danmark A/S skulle have påtaget sig en generel pligt til pristalsregulering, udover de meget betydelige beløb, som det er dokumenteret, at man har indbetalt. De reguleringer, der ubestridt har fundet sted, følger netop ikke pristallet. Der er flere eksempler på, at man enten ikke regulerer lige så meget som pristallet er steget, eller at man regulerer med et større beløb end dette. Desuden er det ikke alle medarbejdere, der har fået ensartet regulering, idet de højtloønnede i visse tilfælde har fået mindre. De breve, der er sendt ved reguleringer, fremtræder som oplysninger om ensidige beslutninger om tillæg truffet af indstævnte.

Brevene er i øvrigt ikke sendt til de erhvervsaktive, men kun til eksisterende pensionister og kan derfor ikke have skabt nogen forventning hos de erhvervsaktive. Enhver der interesserede sig for sine pensionsforhold, kunne læse indstævntes regulativ og IBM Nyt. Hver gang spørgsmålet om regulering har været rejst, har svaret været, at dette beroede på IBM's ensidige beslutning og på godkendelse, der skulle finde sted udenfor Danmark. Der er heller ingen tvivl om, at de ansatte er blevet opfordret til at tegne supplerende pensionsordninger. De afgivne forklaringer viser også, at denne opfordring er blevet forstået og fulgt. Det fremgår af bestyrelsesmøde-referaterne, at der aldrig har været rejst indsigelser fra de bestyrelsesmedlemmer, der har været valgt blandt pensionskassens medlemmer, når det er blevet fastslået på møderne, at der ikke kunne være nogen pligt til pristalsregulering. Den skriftlige dokumentation vedrørende regulering er ganske massiv og viser entydigt, at det altid er blevet kommunikeret klart og tydeligt, at ingen forpligtelse til pristalsregulering eksisterede. Appellantens "proformateori" har intet på sig. Tværtimod aktiverede man netop det tagne forbehold, da IBM i starten af 1990'erne kom i svære økonomiske vanskeligheder. De afgivne vidneforklaringer må til dels ses i lyset af de pågældendes egne økonomiske interesser. Endvidere er det bemærkelsesværdigt, at ingen af de afhørte, der mente at have ret til regulering, gjorde noget for selv at få indføjet bestemmelser herom i deres individuelle fratrædelsesaftaler. Om de konkrete tilsagn, der skulle være givet appellantens i denne sag, har indstævnte bemærket, at det er helt usandsynligt, at Jørgen Erik Olsen skulle have givet et tilsagn, som det er blevet hævdet. Det støttes ikke af Jørgen Erik Olsens egen forklaring, og denne var i øvrigt medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem i sagsøgte fra 1984 til 1988, og var således bekendt med bestyrelsens holdning til pristalsregulering. Dommen U 1997 side 1227 H vedrører et grænsetilfælde med faktiske omstændigheder, der er helt afvigende fra de forelig-

gende i denne sag. Det er karakteristisk, at Finanstilsynet heller ikke har fundet anledning til at intervenere i denne sag, selvom man har været bekendt med, at den verserer.

Der er endvidere indtrådt forældelse af appellants krav i medfør af § 9 i lov om tilsynet med firmapensionskasser. Man kan næppe tale om passivitet, da appellants manglende reaktion på de udeblevne reguleringer i realiteten skyldes erkendelse af, at der ikke fandtes nogen pligt hertil.

Landsrettens bemærkninger:

Hverken efter vedtægterne eller regulativet for pensionsfonden har appellanten krav på pristalsregulering af pensionsudbetalinger.

Efter bevisførelsen findes det ikke godtgjort, at pensionsfondens medlemmer mundtligt har fået bindende tilsagn om løbende pristalsregulering af pensionsudbetalinger.

De reguleringer af pensionsudbetalinger, der har fundet sted, er ikke sket med faste intervaller, er blevet foretaget på grundlag af ikke oplyste beregningsprincipper og er blevet gennemført på en ikke ensartet måde. De fremtræder endvidere som ensidige dispositioner besluttet af arbejdsgiveren og er alene blevet meddelt de berørte medlemmer af pensionsfonden. Endelig var det almindeligt kendt blandt medarbejderne, at pristalsregulering forudsatte godkendelse i udenlandske moderselskaber.

Herefter og henset til de oplysninger, der løbende er blevet givet på medlemsmøder, bestyrelsesmøder og i medlemsbladet om forbehold for pristalsregulering og baggrunden herfor, findes appellanten ikke at have opnået retskrav på løbende pristalsregulering af pensionsudbetalinger fra pensionsfonden.

Indstævntes påstand om stadfæstelse tages derfor til følge.

T h i k e n d e s f o r r e t :

Byrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for byretten og landsretten skal appellan-
ten, Sammenslutningen af medlemmer af IBM Pensionsfond som
mandatar for Arne E. Jensen, inden 14 dage betale 50.000 kr.
til indstævnte, IBM Pensionsfond.

(Sign.)

—————
Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsrets kontor, den 13. maj 2004

P.j.v.

Bente F. Mackeprang